

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

Název předmětu: Taktika dělostřelectva
Garant předmětu: kpt. Ing. Jan IVAN, Ph.D.
Zpracoval: kpt. Ing. Jan IVAN, Ph.D.
Téma: T9: Použití dělostřelecké čety a baterie v boji (6p + 2c + 2s + 2k)
Vzdělávací cíl: Objasnit místo, úlohu a bojové možnosti dělostřelecké baterie (čety) při palebné podpoře úkolových uskupení.

Obsah:

- 1) Uskupování dělostřelectva k palebné podpoře úkolových uskupení
- 2) Bojová sestava
- 3) Bojové možnosti
- 4) Možnosti manévru a přesunů
- 5) Palebné možnosti
- 6) Možnosti dělostřeleckého průzkumu
- 7) Možnosti systému velení a řízení palby dělostřelectva
- 8) Doporučená literatura

1) Uskupování dělostřelectva k palebné podpoře úkolových uskupení

Ke komplexnímu a efektivnímu plnění úkolů palebné podpory nadřízený velitel dělostřelectvo uskupuje (vytváří uskupení dělostřelectva).

Uskupování dělostřelectva spočívá v:

- rozdělování jednotek (útvárů) dělostřelectva v závislosti na taktických úkolech (určením k přímé či všeobecné palebné podpoře anebo jinému standardnímu či nestandardnímu taktickému úkolu)
- posilování vševojskových (bojových) jednotek, útvarů a uskupení dělostřelectvem,
- a v rozmisťování dělostřelectva v jejich bojových sestavách.

Uskupení dělostřelectva vytvořené před zahájením boje se v jeho průběhu mění v závislosti na situaci a taktických úkolech.

Posilování bojových jednotek, útvarů (úkolových uskupení) dělostřelectvem realizuje nadřízený velitel formou:

- přidělení,
- určení k podpoře.

Dělostřelecké útvary a jednotky mohou být posíleny formou přibrání.

Přidělený dělostřelecký útvar (jednotka) přechází plně do podřízenosti velitele posilované součásti a podle jeho rozhodnutí se začleňuje do jeho bojové sestavy. Po dobu přidělení plní jeho úkoly v rámci všeobecné nebo přímé palebné podpory. Logistickou podporu

dělostřelecké součásti provádí podporovaný vševojskový velitel. Standardní forma posilování úkolových uskupení AČR.

Dělostřelecký útvar (jednotka) **určený k podpoře** zůstává v podřízenosti svého organického velitele a v rámci přímé, popř. všeobecné palebné podpory plní úkoly stanovené vševojskovým velitelem, jehož činnost má podporovat. K tomu je určujícím nadřízeným velitelem stanovena doba a signály k zahájení a ukončení podpory a obvykle i norma spotřeby munice vyčleněná pro podporu. Logistickou podporu provádí nadřízený dělostřelecký velitel.

Přibraný dělostřelecký útvar (jednotka) zůstává v podřízenosti organického velitele a ve stanoveném období nebo na stanovený signál plní palebné úkoly všeobecné nebo přímé palebné podpory podle tabulky palby (plánu) velitele posilované dělostřelecké součásti (jednotky, útvaru).

Při tvorbě modulárních úkolových uskupení AČR dochází v závislosti na úkolu i k jejich posilování dělostřelectvem a to **formou přidělováním** dělostřeleckých jednotek anebo útvarů ze sestavy 13. dp. velitelům těchto uskupení.

Mechanizovaná brigáda nebo brigádní úkolové uskupení AČR bude zpravidla posilováno přidělením dělostřeleckého oddílu (modulární jednotkou dělostřelectva oddílové úrovně).

Mechanizovaný (motorizovaný) prapor nebo praporní úkolové uskupení AČR bude zpravidla posilováno přidělením palebné baterie (modulární jednotkou dělostřelectva baterijní úrovně).

Rota nebo rotní úkolové uskupení AČR mohou být posíleny přidělením družstva dělostřeleckého průzkumu (vybranými silami a prostředky DPz) a popřípadě i palebnou jednotkou minometnou nebo dělostřeleckou jednotkou, palebnou sekcí nebo i jednotlivým dělem.

2) Bojová sestava

V rámci bojového nasazení dělostřelectvo, v závislosti na úkolech a situaci, působí v bojových sestavách, sestavách pro přesun, prostorech soustředění nebo jiných prostorech rozmístění mimo boj.

Bojová sestava je uspořádaný systém prvků dělostřeleckých jednotek (útvarů), které jsou nezbytné pro přípravu, řízení a provádění palby a manévru. **Bojová sestava musí zabezpečovat** splnění stanovených úkolů, využití bojových možností dělostřelectva, součinnost se vševojskovými uskupeními, spolehlivé velení, možnost rychlého manévru a ochranu před palbou protivníka.

K rozvinutí do bojové sestavy nadřízený velitel dělostřelecké jednotce (útvary) zpravidla určuje:

- prostory palebných postavení,
- prostory pro rozvinutí míst velení,
- případně i prostory pro rozmístění sil a prostředků dělostřeleckého průzkumu.

Pozn. Prvky zdravotnického zabezpečení jsou v boji nedílnou součástí sestav dělostřelectva, nejsou však, prvkem bojové sestavy.

Bojová sestava dělostřeleckého oddílu se skládá z:

- hlavní místo velení (H MV), jehož součástí je i Středisko řízení palby (SRP)
- bojových sestav baterií,
- postavení přímo řízených sil a prostředků dělostřeleckého průzkumu,
- a týlu oddílu (síly a prostředky logistické podpory a obvoziště).

Bojová sestava dělostřelecké (minometné) baterie (čty) se skládá z:

- místa velení baterie, které je tvořeno Místem řízení palby (MŘP),
- několika palebných postavení (2 až 4),
- vyčkávacího postavení (1 až 2).

Součástí bojové sestavy může být místo rozmístění muničních vozidel.

Prostory palebných postavení dělostřeleckých oddílů a baterií se určují v závislosti na úkolech a podle možností terénu. Přední okraj hlavního prostoru palebných postavení může být, v závislosti na taktické situaci, 2–6 km od předního okraje vlastních vojsk. Rozměry prostoru palebných postavení oddílu mohou být 3–6 km do šířky i do hloubky.

Rozměry prostoru palebných postavení dělostřelecké baterie závisí na počtu plánovaných palebných postavení a mohou být 1–2 km do šířky i do hloubky. Prostor palebného postavení baterie tvoří vyčkávací postavení (1-2) a několik palebných postavení (3-4). Vzdálenost mezi sousedními prostory baterií je nejméně 1 km.

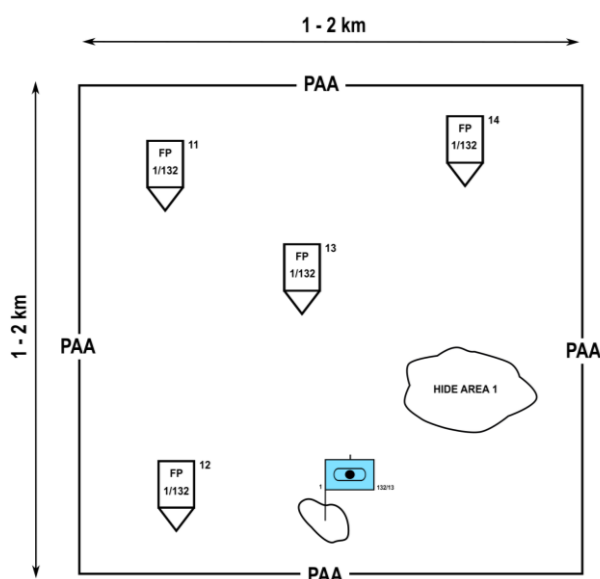

Schéma prostoru palebných postavení palebné baterie 152mm ShKH vz. 77

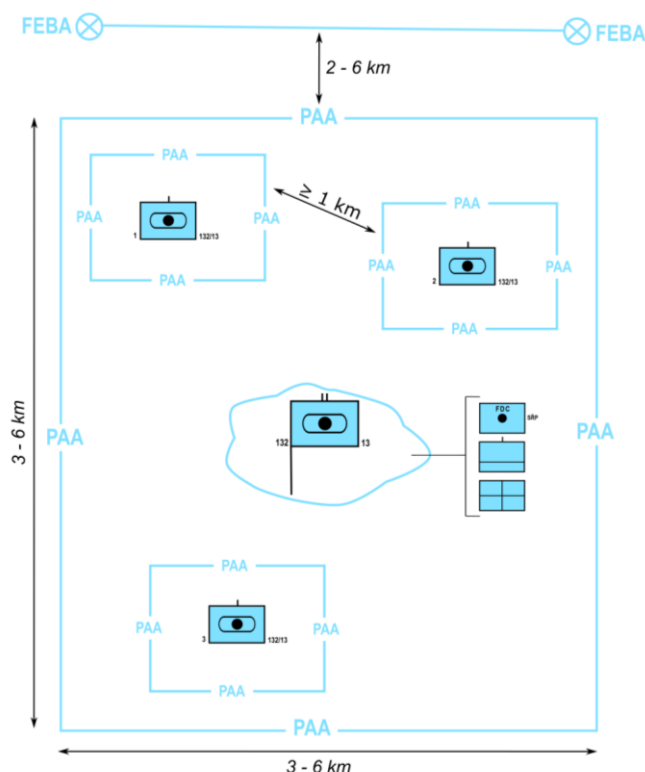

Schéma prostoru palebných postavení dělostřeleckého oddílu 152mm ShKH vz. 77

Obdobné zásady a normy platí i pro samohybnou minometnou baterii střední ráže (120 mm). Baterie vezených minometů střední ráže zaujímají prostor palebných postavení 1 km do šířky x 1-1,5 km do hloubky a rozmisťují se 1,5 – 4 km od předního okraje vlastních vojsk.

Četa nesených minometů střední ráže (81/82 mm) zaujímají prostor palebných postavení 0,5 – 1 km do šířky x 0,5 km do hloubky a rozmisťují se 0,5 – 1,5 km od předního okraje vlastních vojsk.

Palebné postavení je úsek terénu zaujatý nebo připravený k zaujetí palebnou jednotkou k vedení palby. Může být zakryté a odkryté, připravené a nepřipravené. V zakrytém palebném postavení jsou děla (minomety) po dobu vedení palby skryta před pozemním pozorováním protivníka. V odkrytém palebném postavení jsou děla (minomety) maskovaná, avšak po zahájení palby jsou pozorovatelná.

Palebná postavení jsou členěna do šířky a do hloubky. Baterie v palebném postavení se rozmisťuje zpravidla po četách (palebných sekcích) na ploše 500-800 m do šířky a až 300 m do hloubky s odstupem mezi četami (palebnými sekcemi) 300–500 m. Rozestupy mezi děly mohou být 30 – 50 m a odstupy mezi děly až 40m. Je-li možné využít přírodního skrytu, jednotlivá děla (minomety) se v palebném postavení rozptylují.

Při rozmístění baterie v celku zaujímá palebné postavení prostor 200-400 m do šířky a až 300 m do hloubky.

Při zaujetí palebného postavení jednotkou tažených (vezených) minometů zůstávají tahače (vozidla) ve skrytu v blízkosti palebných stanovišť nebo na palebných stanovištích.

Munice, která je nad vezenou zásobu u děla, se naváží současně se zaujetím prostoru palebného postavení. U plánovaných palebných postavení může být v potřebném množství navedena předem.

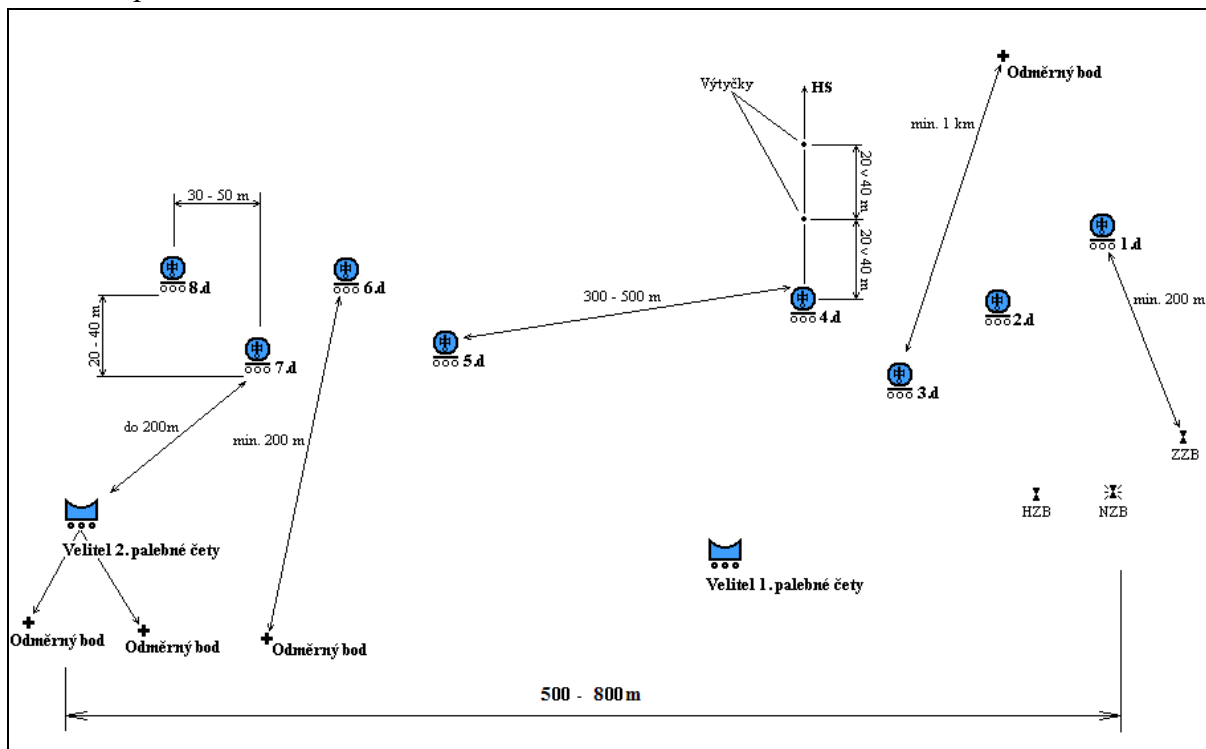

Schéma palebného postavení palebné baterie 152mm ShKH vz. 77

Palebné postavení se zaujímá bezprostředně před provedením palby. Po provedení paleb se palebné stanoviště co nejrychleji opouští a jednotka se přesunuje do vyčkávacího postavení nebo do dalšího palebného postavení. Palebná postavení se číslovají dvojčísly, kde první číslo je zpravidla číslo baterie a druhé číslo palebného postavení.

K zabezpečení okamžité reakce a plnění naléhavých úkolů palebné podpory se může určit hotovostní jednotka. Hotovostní jednotka se rozmisťuje před vydáním palebného úkolu v připraveném palebném postavení.

Ve vyčkávacím postavení jsou jednotky rozmístěny do zahájení palby a po jejím skončení. Vyčkávací postavení se podle možností volí ve skrytu, ženijně se upravuje, maskuje a zabezpečuje v souladu s potřebami ochrany vojsk. Vyčkávací zaujímá na ploše 300-500 x 500-800. Rozmístění děl (minometů) musí umožňovat okamžité opuštění krytů a manévr do palebných postavení. Ve vzdálenosti 200–500 m od krytů pro bojovou techniku se určují místa pro:

- přípravu děl ke střelbě,
- přípravu a třídění munice a doplňování děl municí,
- odstraňování závad,
- doplňování PHM,
- ošetřování nábojnic po střelbě.

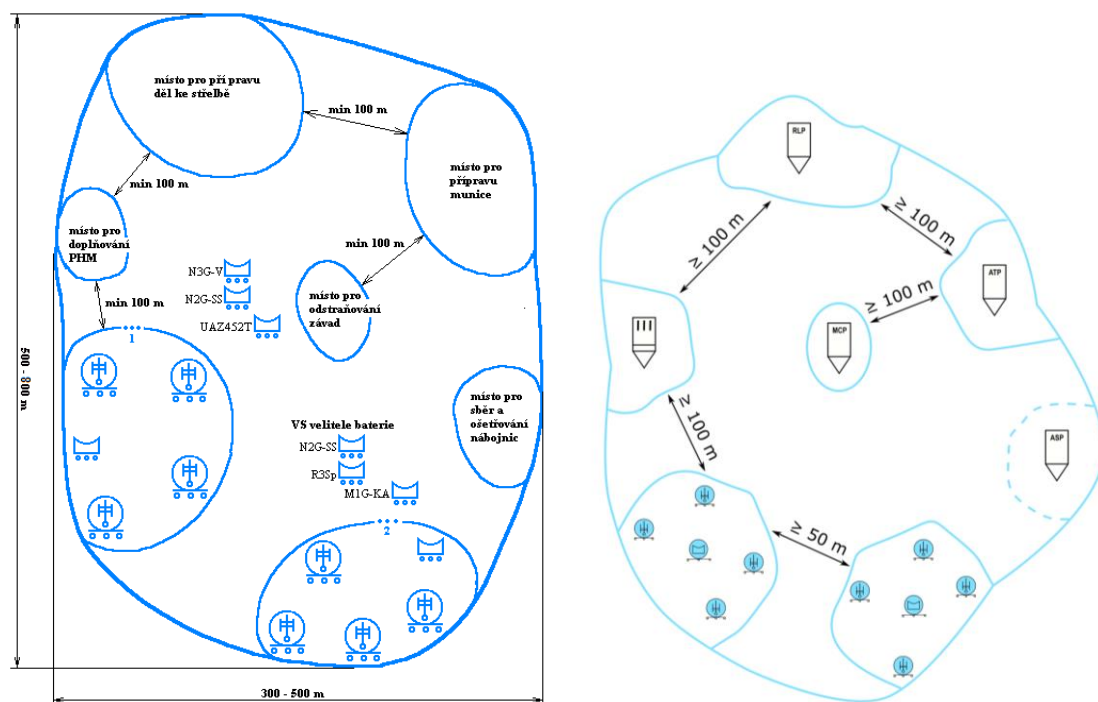

Schéma vyčkávacího postavení palebné baterie 152mm ShKH vz. 77

K zabezpečení efektivní koordinace palebné podpory se vyčleňují **prvky koordinace palby** na místa velení podporovaných vševojskových součástí.

- Středisko koordinace palby (SKP) na hlavním MV brigádního úkolového uskupení (BÚU) a to ze sestavy přiděleného dělostřeleckého oddílu.
- Místo koordinace palby (MKP) na hlavním MV praporečnického úkolového uskupení (PrÚU) a to ze sestavy palebné baterie.

Postavení (rozmístění) sil a prostředků dělostřeleckého průzkumu jsou určena k vedení průzkumu protivníka, terénu a dalších objektů zpravodajského zájmu v prostoru zpravodajské odpovědnosti dané jednotky (uskupení), řízení palby, udržování součinnosti s veliteli bojových jednotek a k prvotnímu vyhodnocování průzkumových údajů. Pozorovací stanoviště se zaujímají na předním okraji sestavy vlastních jednotek.

Dělostřelecké průzkumné jednotky přidělené vševojskovým (bojovým) útvarům, jednotkám (úkolovým uskupením) se stávají součástí jejich bojových sestav, avšak zůstávají nedílnou součástí systému řízení dělostřelecké palby.

Dělostřelecké průzkumné jednotky se na pozorovacích stanovištích rozmisťují v průzkumných vozidlech nebo mimo vozidla v terénu (okopu.), zpravidla poblíž taktického místa velení (pozorovacího stanoviště) velitele bojové jednotky (úkolového uskupení). Pro potřeby vedení dělostřeleckého průzkumu a řízení palby se mohou zaujímat boční a předsunuté pozorovací stanoviště. Předsunuté pozorovací stanoviště může být zaujato i v sestavě protivníka.

Radiolokační četa (ARTHUR) se zpravidla nepřiděluje palebným jednotkám, ale je řízena střediskem řízení palby oddílu. Radiolokátory zaujímají bojovou sestavu na hlavním směru činnosti vlastního dělostřelectva.

Radiolokátory jsou aktivními emitery elektromagnetického záření a mohou tak být zjištěny prostředky elektronického boje protivníka. Aktivní použití radiolokátorů proto musí být v souladu plánem nebo se souhlasem nadřízeného velitele (velitele úkolového uskupení), aby nedocházelo k nežádoucímu rozkrytí bojové sestavy vlastních jednotek.

Meteorologické jednotky se zpravidla rozvinují ve středu prostoru palebných postavení oddílu v dostatečné vzdálenosti od ostatních prvků sestavy oddílu.

Prostor sil a prostředků logistické podpory – týl oddílu je určen k odstraňování závad na zbraních a ostatní technice, převzetí a přípravě munice, organizování odsunu poškozené techniky, doplňování pohonnými hmotami a mazivy, k přípravě stravy, ošetření a odsunu raněných a nemocných. K tomu se v zadním prostoru dělostřeleckého pluku (oddílu) zpravidla rozvinuje místo pro odstraňování závad, místo převzetí munice, místo doplňování PHM, hospodářská výdejna, a zpravidla i prvky zdravotnického zabezpečení. Prostor rozmístění sil a prostředků týlu vychází z konceptu logistického a zdravotnického zabezpečení bojové operace a volí se zpravidla v zadní části bojové sestavy svazku (jednotky), mimo předpokládaný směr hlavního úderu (působení) protivníka při zachování schopnosti následování manévru hlavních sil.

Obnova bojeschopnosti je nedílnou součástí činnosti dělostřelectva v boji a zahrnuje: obnovení narušeného velení,

- zjištění stavu u jednotky (útvaru)
- upřesnění nebo stanovení nových úkolů prvkům, které si zachovaly bojeschopnost,
- vyvedení jednotky z ohroženého prostoru,
- doplnění osobami, bojovou a jinou technikou,
- dosažení požadovaného morálního stavu.

Bojeschopnost dělostřeleckých útvarů a jednotek se obnovuje v původní organizační struktuře. Pokud to není možné, pak se vytváří kombinované organizační celky.

3) **Bojové možnosti**

Bojové možnosti vyjadřují schopnost palebné baterie naplňovat požadavky na palebnou podporu bojových jednotek.

Kalkulaci bojových možností nebo jejich částí provádí v potřebném rozsahu velitel baterie a také náčelník místa koordinace palby (MKP).

Náčelník MKP využívá znalost bojových možností dělostřeleckých jednotek jako základního předpokladu pro plánování palebné podpory jednotek, popřípadě je i dokládá veliteli PrÚU.

Pozn. Obdobně platí pro stupeň dělostřelecký oddíl – Středisko koordinace palby (SKP) – velitel BÚU.

Bojové možnosti dělostřeleckých jednotek se v AČR zpravidla dělí na:

- možnosti manévru a přesunů,
- palebné možnosti
- možnosti dělostřeleckého průzkumu,
- možnosti systému velení a řízení palby dělostřelectva.

4) **Možnosti manévru a přesunů**

Možnosti manévru a přesunů jsou určeny především technickými charakteristikami zbraňového kompletu, tj. 152mm ShKH vz. 77 nebo 120mm minometů.

Možnosti manévru zahrnují schopnost jednotky (baterie, čtyři) uskutečňovat:

- zaujetí a opuštění BS a přemístění v průběhu boje,
- manévr uvnitř prostoru palebných postavení.

Pro přemístění mezi prostory palebných postavení a manévr v rámci palebných postavení se kalkuluje ve dne s orientačním časem **3 minuty na 1 km** přemístění/manévru.

Přemístění/manévr se vždy vykonávají maximální bezpečnou rychlostí.

Časy zaujetí a opuštění prostoru a palebných postavení, palebného a vyčkávacího postavení jsou dány normou ve vojenském předpisu Pom-2/10-120.

Výsledný čas je součtem času potřebného na výše uvedené činnosti.

<u>Orientační příklad manévru uvnitř prostoru palpost.</u>	<u>norma „dobře“ (den)</u>
- opuštění vyčkávacího postavení	5 min
- přemístění – 500 m	1,5 min
- zaujetí palpost 11 (do hlášení pohotovosti k palbě na cíl)	6 min
- Výsledný čas manévru z VP do palpost 11	12,5 min

<u>Orientační příklad přemístění mezi prostory palpost.</u>	<u>norma „dobře“ (den)</u>
- opuštění hlavního prostoru palpost (HPPP)	9 min
- přemístění – 10 km	30 min
- zaujetí záložního prostoru palpost (ZPPP)	12 min
- Výsledný čas přemístění bojové sestavy	51 min

Časy potřebné na přemístění BS a manévr v prostoru palebných postavení kalkulují velitelé a zaznamenávají do formalizovaných tabulek, stanovených vojenským předpisem nebo standardními operačními postupy příslušné jednotky (útvaru)

Možnosti přesunů vychází z norem a zásad platných pro přesuny. Palebná baterie se přesunuje zpravidla v celku a její celodenní pochodový výkon může dosahovat 250 – 300 km. Přesunové proudy bez pásové techniky se přesouvají rychlostí 25-30 km/h (s pásovou technikou 20 – 25 km/h). Za ztížených klimatických podmínek se výkon snižuje).

5) Palebné možnosti

Palebné možnosti vyjadřují schopnost dělostřelecké jednotky splnit stanovený palebný úkol ve stanoveném čase, daným počtem děl, povolenou spotřebou munice a to současně nebo postupně.

Palebné možnosti řeší vojenský předpis *Děl-1-2 Pravidla střelby pozemního dělostřelectva* v kontinuitě ukazatelů:

- velikost maximálních rozměrů cíle,
- požadovaný stupeň vyřazení nebo pravděpodobná doba eliminace cíle,
- zásoba nábojů u zbraní,
- palebný výkon.

Kalkulace palebných možností je součástí studia předmětu Řízení palby.

6) Možnosti dělostřeleckého průzkumu

Základní hledisko hodnocení možností dělostřeleckého průzkumu jsou prostorové možnosti jeho sil a prostředků ve vztahu k množství zjištěných cílů.

Samotný technický dosah prostředků DPz nehraje určující roli.

Družstvo IPzS LOZ je schopno ve dne vést základní dělostřelecký průzkum v šířce 3 -5 km na vzdálenost až 10 km s výkonem 8 – 10 cílů za hodinu

Na schopnostech DPz se dále podílí časové možnosti udržitelnosti provozu průzkumných přístrojů, které závisí zejména na možnostech zdrojů jejich napájení a na omezeném čase, po který je obsluha schopna vést efektivní průzkumnou činnost. Tato doba není neomezená a je nezbytné zajistit pravidelné střídání průzkumníků u přístrojů.

V případě vedení bojové činnosti nepřetržitě družstvem dělostřeleckého průzkumu se celková únava organismu projevuje po třech dnech, přičemž už po prvním dnu se výsledky vedení průzkumu znatelně zhoršují. Uvedené orientační normy ovlivňují okolnosti jako např.: klimatické podmínky (horko, zima, vlhko, déšť, atd.), fyzické a psychické předpoklady jednotlivce (odolnost proti únavě, nevyspání, stresu, hladu, žízní, apod.).

7) Možnosti systému velení a řízení palby dělostřelectva

Možnosti systému VŘ a systému ŘP jsou dány zejména možnostmi technických prostředků spojení a předávání dat.

Úroveň spojení je dána zavedenými spojovacími prostředky. Základním prostředkem radiového spojení u palebné baterie jsou radiostanice řady RF-13 v různých výkonových modifikacích. Nově jsou zaváděny radiostanice Harris různých typů, které již pokrývají kmitočtová pásma VKV/UKV (VHF/UHF) a disponují schopností satelitního spojení SATCOM.

Doporučená literatura

Základní

Děl-1-1, 2018. *Bojové použití dělostřelectva armády České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR.

Pub-35-14-01. *Bojové použití dělostřelectva*. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2013. 203 s. – kapitola 3.1.

Pom-2/10-120. Normy pro hodnocení odborné přípravy pozemního dělostřelectva. Praha: GŠ AČR, 1992. 68 s.

ČERMÁK, B. *Použití dělostřelectva v boji mechanizované brigády*. Brno: VA, 2004. 83 s. [S-2915] – kapitola 1.3.

Doporučená

IVAN, Jan. *Situační značky a zkratky pro dělostřelectvo: (vojenská symbolika a taktické značky pro dělostřelectvo dle APP-6) : studijní text*. Brno: Univerzita obrany v Brně, 2019. ISBN 978-80-7582-122-5. (S3083)